

ABONAMENTUL:
 Pe un an . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . 40.— franci.
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACTIA
 și **ADMINISTRAȚIA**
 Strada Zrinyi Nr.1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.

Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.

ROMÂNUL

Oportuniștii.

Arad, 30 Septembrie 1915.

Li vedeai pretutindeni. În teatru nu lipseau dela premiere, în consiile de administrație a cutărei bănci pentru ei o chestie culturală nu însemna mai mult decât scrumul unei havane. În fotolii moi se așezau sclivisiți ca în părul lor pomădat să se oglindească o vieță trăită în risipă și nostalgie — pentru dâșii biserica nu însemna decât o plimbare de Duminecă și clasificau evlavia după sunetul orgei. O, da, oportuniștii. Ei sectarii unui epicurism levantin, ei, înscriși în epepeia bunei mistuiri cu multe și mari pretenții. Li vedeai pretutindeni, eleganți, veseli, fardosiți, cu veșnicul rumeg al fondantelor, cu toată îndestularea unei vieți plăcute — oameniiăștia pedanți în aptitudini și cronometrice în activitate, reprezentau un ideal: idealul oportunismului animalic, care nu sbiară la stele, nu caută înțeles în adânci nemulțumiri, scuză deșertăciunea lumească pentru o cravată frumoasă ori pentru un prânz cu cinci plese și vinuri roșii și femei dulci, „oportuniștii” erau totdeauna în fruntea mișcărilor, puțin îi interesa misticismul vieții și anahoretismul filosofiei, urcarea unui aeroplan, fuga unui tren, frumuseța unei pânze ori a unui vers, sunetul unei muzici diafane pentru ei nu însemna decât un deliciu al momentului, un capriciu de seară, ori o petrecere de-o după amiază, o, da, dâșii „oportuniștii” erau țanta unei vieți de burghez, împlinirea unui ideal minuscul de-a avea masă cu patru tacâmuri, odăi calde, biblioteci cu romane somnuroase, bani în bancă, fete de măritat, două-trei titule pretențioase, o rozetă

în butonieră, un post onorific în senatul unei școli în epitropie, și oameniiăștia mici la suflet mari în ahtieri după noi și noi delicii, erau stafagiile eternelor perindări de laude în ziare, dâșii figurau în rapoartele corespondenților ca „fruntași”, despre dâșii se scriau osanale și în fața lor își făcea temele obișnuite cerșetorul bunăvoințelor — cu dâșii se umpleau saloanele și anticamelele, teatrele și școlile, adunările politice și întrunirile culturale, psihicul lor mișca roțile progresului și efortul lor călăuzea tendințele de socializare — peceta lor se înfipse în ceara lui Klytias ca să monopolizeze cultura și știința.

Maniacii oportunismului au devenit nu numai puternici ci și cutezători. Inovațiile s'au nivelat, ingenua cea mai spirituală a unui cap gânditor a fost știrbită de corul tumultuoșilor — creațiile cele mai strălucite au fost bagatelizate și supuse bisturii ucigător al oportunismului și lumea s'a făcut un mare ospăț al salahorilor, în care nu se auzeau decât zângăniri de cuțite și plesniri de mațe. „Materia imortală” a lui Spinoza creșterea a fost înlocuită cu sucurile stomacului vesel, în loc de cele șapte muze se plimbau bucătari și femei de modă ilustrată pe cărările veșniciei, poeziile au scoborit la cuplete, teatrul la vodevil, știința la cosmetice aromate, omul a devenit un: „cât venit are?”, *idealul* s'a micșorat în un „câtă zestre poate da fetei sale”, datoria națională la un „ce ziar abonează?”, oportuniștii au înțeles ca să prepare ideologia banditismului estetic, care scuză diletantismul și glorifică cartonul aurit în loc de blocul de marmură — și ideologia oportunismului a format lumea și toate manifestările ei psihice

după normele de judecată ale unui vegetarianism mărunț, apologizând funcțiunile sistemului nervos al stomacului în detrimentul adevăratului ideal al sufletului omenesc.

Pentru oportuniști, lumea era o arenă publică în care nu există decât mistuiri, bani, romane cu scoarțe ieftine, artiști ce cântă din mandolină, fete ce se mărită pentru bani și politicieni ce se lasă mituiți, pentru oportuniști Hristos simboliza un prilej de-a închide prăvălia și a lua băeții de dugheană ca să joci cu ei popici, pentru oportuniști fiorul veșniciei zăcea în zuruțul de bazar al unui fonograf, pentru oportuniști politica unui neam însemna sinecura dușmanului de moarte, ori sinecura ta proprie, pentru oportuniști nu exista decât stomacul, stomacul și numai stomacul și Karlsbadul li era mult mai drag decât Sorbona ori Oxfordul. Oportuniștii se fereau ca dracul de tămăie, de orice doctrină savantă și impetuoasă, oportuniștii aveau zece paltoane dar n'au îmbrăcat nici odată o idee, oportuniștii confundau lesne pe Eminescu cu o tipografie ori pe Mihai Viteazul cu feciorul cutărui notar, vietățile elegante, cari se rușinau ca florile pudice de-a mânca prăjitura cu cuțitul ori de-a horpăli supa fierbinte, ferească Dumnezeu să roșească de rușine că pe Alecsandri îl numeau de un director de bancă, oportuniștii, nihilistii dulce far niente-lui, maestrul bunului simț de-a ști sorbi fiecare picătură a vieții cu rafinement, au împins lumea în banalitatea epicurismului notoric, ca nimic sfânt, nimic nou, nimic sublim să nu se poată ridica, și sufletul să baune în stomac.

Și... soarta îi bate pentru totdeauna și-i sdrobește.

Vedeți domnilor, cari n'ați avut alt ideal

Din peninsula Galipoli.

— Tabăra engleză și franceză. —

Citim în revista parisiiană „Illustration”: Expediția anglo-franceză în peninsula Galipole, cu toată opinteala vitejească, n'a obținut până acum decât neisbândă. Pe un teritoriu minim al peninsulei, în Sedil-Bar și împrejurime, trebuie să se lupte soldații tixiți ca peștii în cutie, împotriva piedecilor numeroase artificiale și naturale.

Nici n'am ajuns bine la țărnul mării, granatele ne salută șuerând, cad în mare cu iuțimea fulgerului și tulbură valurile. Soarele arde fierbinte d'asupra uscatului, iar suprafața mării te orbește cu strălucirea ei.

Pare că scapără pământul și aruncă scântei în năduful zilei.

Spre răsărit, în singurătatea depărtată, se întinde Azia plină de mister. Spre apus Imbros și Samotrake.

În jocul acesta de strălucire și lumină ar trebui să gândim, — cât de uimitoare este natura! Însă în fața noastră se găsește dușmanul...

Când am sosit aici, toate luceau în culorile bine rânduite ale unui covor verde presărat cu flori. Acum totul e pietros, prăfos și pustiu. Lipsa de apă este îngrozitoare. Două pâraie infecte

șerpuiesc către mare. Sunt atât de înguste încât le poți sări ușor...

Malul mării este ca o căldare imprejmuită cu ruine. Corturi, trăsuri, lăzi, bucăți de lemn și de fer acoper locul. La stânga o biserică grecească prăbușită; la dreapta strâmtoarea Dardanelor. În acest cadru s'a dezvoltat în cursul vremii Sedil-Bar. Casele cu pereții pustii seamănă cu mormintele părăsite.

În ulicioarele strâmte și întortochiate se joacă muștele în bătaia soarelui. Clădirile se cutremură mereu în durduitul tunurilor. Pietrele sunt roșii, pare că sângerează.

Nicăiri o floare, nici verdeată, nici iarbă. Numai praful, cenușe, var.

În labirintul caselor descoperite și în curțile răsturnate furnică soldații, să-și adune material pentru construirea de tranșee și de ascunzișuri.

Trupele unite engleze și franceze trebuie să se mulțumească cu locuri strâmte. Terenul cu ridicăturile sale neînsemnate în forma valurilor, nu le scutește de vederea și de glonțul dușmanului.

Dimpotrivă, pozițiile și mișcările dușmanului abia se pot cunoaște pe colinele peninsulei.

Tabăra engleză este cu desăvârșire separată de tabăra franceză. Soldații rar se întâlnesc. Vizitele nu se permit, — de frica spionilor.

Lupta de tunuri nu încetează nici pe un moment. Uneori cad 25, 30 și 40 de granate pe

acelaș loc îngust. Îți vine să înnebunești. Fiecare aleargă să-și găsească locul de siguranță. Dar căutarea nu este lucru ușor; căci nu există locuri deplin sigure în contra granatelor.

Atitudinea soldaților, când încep tunurile să urle, seamănă cu a unor păsări, cari în clipa primejdiei își ascund capul între aripi. Căutarea de scut a militarilor noștri este adesea mai mult de natură psihologică. De multeori este de ajuns o pânză în cort, ca să le deștepte sentimentul de siguranță. Ce ar și face împotriva multimei bucăților de fier sburătoare?!

Loviturile de tun cutremură aerul, și se pare că auzi o orchestră nebună, cu tobe uriașe, căldări și tam-tamuri.

Nu departe de noi, la trei klm., abia se zăresc pozițiile inamicului, ca o linie incoloră. Dar iată, dintr'odată linia se schimbă în fronturi ce varsă foc, fum, fier. Nori puternici se aprind, ca la poruncă nevăzută și neauzită...

De altfel ploaia de foc, care se începe dela mare și se întinde până la tranșeele cel mai din frunte, formează numai unul dintre primejdiile dela Sedilbahr. Razele arzătoare ale focului cresc, radiarea solară, vîlburile de nisip și furtunile mării sunt prea adesea cu mult mai greu de suportat, decât glonțul tunului, și pretind și ele jertfe nenumărate de vietți omenesti...

decât a slăvi menuurile, vinurile, țigările, femeile, balurile, cupoanele și călătoriile în wagon de lux, vedeți domnilor, cari v'ați bătut joc de poezii suferințelor, vedeți domnilor, cari v'ați zeflemizat condeii, dalta și retorta, vedeți voi cari ați lăsat mort pe Eminescu în biblioteca voastră, niciodată nu v'au frământat frământările lui Conta ori Hașdău, voi, cari pretutindeni în lume ați reprezentat opt ore somn, masă copioasă, haine bine croite, stabil electric, vedeți voi, cavalerii savoir vivre-ului, blazații bunului traiu, sateliții lui De Sade, acum, vă convingeți că realitatea nu este totdeauna în luxul vostru, senzațiile nu există numai în budoare de actrițe și idealul nu este strâns în sticlute de parfum, acum vi se arată, cu fantastice dimensiuni de aripi pasărea morții și-și cascade gura pucioasă soartea ca să înghită lumea voastră bine chibzuită, și hainele cad de pe corset, în tranșee ați devenit și voi calculul vremii, cu care se joacă mâna dibace a diavolului... Vedeți oportunistilor în fața voastră războiul, care a pironit la pământ buna creștere ca pe un clown pudrat, v'a gătuțit temenele și v'a sfârticat fracul, v'a risipit arginții și vă face orfani copiii, vedeți, că acum, palizi și tremurânzi vă adunați la porțile bisericilor și ingenunchiați în fața lui Hristos, care a murit pentru răutatea voastră, a celor ce ați trăit din sudoarea altora — vedeți că acum, glasul toamnei vă vorbește altcum ca sirena automobilului și vi se răcește inima văzând înmormântări. Vedeți, că tot mai des priviți la stele, căci strălucirea lor este mai aur decât inelul ce-l purtați pe deget, vedeți că nu numai servitoarele pot plânge, căci fi donc, vă cade atât de bine când vă puteți ușura inima cu câteva lacrimi... O, firea — ascultați-i tainele! O, înțelegeți po-doabele lumii în nori de sânge și vedeți, câte flori au veștețit și voi nu le-ați cunoscut niciodată. Vedeți că un tort de frișcă se face din grâu și grâul crește din pământ! Vedeți, că există o altă lume, pe care n'ați cunoscut-o niciodată și pe care acum o cunoașteți! Lumea durerii. Soartea vă silește să deschideți porțile mucedu și să intrați în curțile suferințelor! Și vedeți lacul de lacrimi în care ride soarele patimilor! Și vedeți, lumea durerii vă trezește sufletul din somn, și sufletul vă poartă departe.

Oportuniștilor.

Dacă o să se potolească furtuna, veți fugi iar înapoi în lumea voastră sătulă? Veți arunca iarăș bolovani după acel, ce cântă despre o floare? Veți înfige cuțit în inima celui, ce v'a arătat lumea nouă?... Fi-veți iarăș hiene, înșela-veți, fura-veți, fi-veți ipocriți? Cădea-veți iarăș ameiți de sunetul aurului în fața altarelor lui Mammon, vinde-veți carnea și sufletul vostru pe arginți?...
Oportuniștilor...

Temeliile lumii voastre s'au surpat. Și creapă pământul și se cufundă trecutul vostru.

Pe ceriu stelele vor să privească în ochii curați ai celor, ce au știut plânge...

A apărut:

„Sărbătoarea Morții“

(1914/15)

::: :: Versuri, de A. Cotruș ::: :::

Se poate comanda dela librăriile: „Concordia“ din Arad, „Librăria Diecezană“ din Arad, „Librăria Minerva“ din Lugoj, la Librăria Arhidiecezană din Blaj și la „Librăria Ciurcu-din Brașov. — Prețul cor. 1.50 plus 10 fil. porto postal. ::: :::

Neutralitatea României.

— Un articol al contelui I. Andrássy. —

Fostul ministru de interne al Ungariei contele Iuliu Andrássy adaugă la seria de articole, ce le-a scris despre România, cu diferite prilejuri, în cursul acestui războiu, un nou articol, pe care îl publică în numărul de Luni seara al ziarului „Berliner Tageblatt“. Dăm la vale acest articol:*)

De câteva zile, ziarele maghiare publică știri despre o pretinsă înțelegere, ce s'ar fi încheiat între împătrita înțelegere și regatul român. Știri similare găsim și în ziarele din imperiul german, dar eu cred, că aceste informațiuni, cari par a fi scoase din ziarele din statele înțelegerii, sunt peste tot produse ale fanteziei. Orice om gânditor trebuie să-și zică, că România nu poate risca o întreprindere mai periculoasă și mai nenorocită, decât alăturându-se acum la împătrita înțelegere. Toți aceia, cărora li-e cunoscută precauțiunea bărbatilor de stat români nu pot crede nici pe o clipă, că acești bărbați ar folosi chiar acest moment pentru a începe o acțiune războinică în interesul puterilor înțelegerii, acum când biruința puterilor centrale ține Rusia ingenunchiată, și când Turcia a încheiat un acord cu Bulgaria, al cărui importanță e evidentă pentru politica balcanică.

Dacă totuș nu voim să trecem pur și simplu peste amintitele vești, ci le supunem criticei, trebuie să o spunem pe față, că factorii conducători ai României nu pot lua răspunderea pentru un războiu, care ar privi atât puterile centrale cât și pe Turcia și eventual și pe Bulgaria. Trebuie să gândim că România ar trebui înainte de toate să provoace o schimbare în rezultatele războiului mondial prin forțele sale respectabile, dar în raport cu forțele celorlalte puteri militare totuș insuficiente, — pentru ca să poată dovedi un succes. O astfel de străduință e în sine deja de neînțeles, căci e înafară de cadrele posibilității, și cu atât mai puțin o vom putea înțelege dacă cumpănim, ce scopuri ar fi să se ajungă? În definitiv e vorba doar că Rusia să fie stăpână în Balcani, iar că aceasta ar însemna pentru România cea mai grea păgubire în toate direcțiile, înainte de toate în privința politică și economică, e de prisos să o dovedim.

Nu există bărbat în Austro-Ungaria, care să nu înțeleagă situația dificilă a regatului vecin și de aceea nici un bărbat politic dela noi nu se gândește să atragă România în războiu. Puterile centrale, contrar împătritei înțelegerii, nu cerșesc dela nimeni ajutor. Se va înțelege la noi foarte bine, dacă România va rămâne și pe mai departe neutrală și nu-și va pune în joc sângele fiilor săi, pentru ca să ia parte activă în actualul războiu, care și așa a costat jertfe nesfârșite. Natural, că împătrita înțelegere nu e mulțumită cu neutralitatea României, și își dă silința să vâre de fapt acest stat în războiu. Participarea României în marea luptă a popoarelor, așa după cum o doresc puerile înțelegerii, ar trebui natural să se îndrepte în primul rând împotriva Austro-Ungariei. Acțiunea demonstrativă a statului vecin imediat ar întâmpina însă cea mai violentă retorsiune din partea noastră. Aceasta o știu bine cei din București, dar și dacă n'ar ști-o, interesul propriu al României se arată lămurit și pretinde, ca acest stat balcanic să se țină departe dela orice conflict. De aceea vor rămâne zadarnice toate agitațiunile și jertfele de bani ale puterilor înțelegerii, iar România nu se va lăsa sedusă într'o aventură, care ar putea avea un sfârșit tragic pentru ea.

Stările din Balcani de sigur vor contribui la astâmpărarea câtorva minți infierbântate din București. Soartea Serbiei e un memento. Succesele Bulgariei sunt o învățătură. Atitudinea Greciei pare încă a nu fi deplin limpezită, dar după toate aparențele, cu toată existența

*) „Berliner Tageblatt“ face o introducere la articolul contelui Andrássy spunând următoarele: Expunerile dela vale bărbatul de stat ungar, contele I. Andrássy le-a pus la dispoziție colaboratorului nostru din Budapesta. Notăm, că consiliul de miniștri român — cum am anunțat în ediția de dimineață — s'a declarat chiar acum unanim pentru păstrarea politicii de neutralitate.

acordului de alianță dintre ea și Serbia, Grecia își va păstra neutralitatea de până acum, cu atât mai mult cu cât propunerile Serbiei privitor la Macedonia o desleagă de obligamentul său. Grecia are și ea motive să se elibereze de puterile înțelegerii, căci existența ei va fi în gradul cel mai mare periclitată, prin o preponderanță a Rusiei în Balcani, mai cu seamă prin o întărire a Rusiei în Dardanele, dar mai ales prin ocuparea Constantinopolului.

Ori în care parte vor privi politicianii români, vor trebui să vadă pretutindeni, că fiecare colaborare în războiu de partea triplei înțelegerii a fost fatală pentru participanți. România nu poate dori să se arunce în o întreprindere, care i-ar periclita în modul cel mai grav cele mai importante interese vitale. Să se arunce numai calm și cu sânge rece o privire asupra situației din Balcani. Prin înțelegerea dintre Turcia și Bulgaria asaltul împotriva Dardanelor a devenit și mai fără de efect decât până acum. Dacă împătrita înțelegere ar fi reușit să o prindă pe Bulgaria în mrejele sale și să hotărască brava armată bulgară, cunoscută ca foarte vitează, să atace Turcia, puterile înțelegerii ar fi putut eventual dovedi un rezultat în luptele lor dela Dardanele. Acum însă, când acordul turco-bulgar e perfect, trebuie să declarăm Dardanelele de inexpugnabile și putem profeti în liniște deplinul fiasco al puterilor înțelegerii pe toate câmpurile de războiu. În adevăr, bărbații de stat ai României ar dovedi că n'au nici inimă, nici rațiune, dacă în loc de a păstra neutralitatea, folositoare țării și poporului lor, ar întreprinde un războiu împotriva prietenilor ei adevărați, împotriva puterilor centrale. Iar acum mă întorc la punctul de plecare al acestor observări, constatând că neutralitatea României este în toate privințele de cea mai mare valoare și prezintă cel mai mare avantaj pentru statul vecin și în consecință logică toate veștile despre o acțiune comună a României cu împătrita înțelegere nu merită să li se dea nici cel mai minimal crezământ.

Duel diplomatic.

— Din presa română. —

In privința situației statelor balcanice și de importanța intervenției lor în războiul european confratele „Românul” din București face următoarele reflecții într'un articol al său intitulat „Sfârșitul unui duel diplomatic”:

Prin urmare peninsula balcanică a rămas în statu quo dela începutul războiului european, cu singura modificare adusă de precisarea atitudinea Bulgariei.

Serbia rămâne tot singură în fața imperiilor centrale și aliații rămân să continue atacul la Dardanele fără ajutorul nici unuia dintre popoarele balcanice. Bulgaria rămâne în neutralitate, Grecia continuă sub noua guvernare a dlui Venizelos atitudinea guvernului precedent.

În această situație problema Dardanelor nu-și pierde însă însemnătatea sa și nici aliații nu par dispuși a ceda terenul dobândit și a renunța la forțarea strâmților.

Armatele ruse sunt capabile (!) acum chiar de a lua inițiativa în unele puncte ale frontului, încât, chiar după retragerea din Galiția și Polonia, ele se arată în măsură de a opera cu folos (?).

Cu atât mai mare însemnătate prezintă deci pentru aliați chestiunea reprovizionării Rusiei cu arme și munițiuni și cu o atât mai mare tenacitate vor continua ei atacul început pe mare și pe uscat în strâmători.

Cari sunt sortii de isbândă ale acestui atac, cari sunt încă isoarele rezistenței turcești și care e ajutorul pe care Turcii l-ar putea primi dela aliații austro-germani, nu se poate preciza încă.

Ceeace e acum constatabil este că quadrupla-înțelegere nu are a se sprijini în atacul Dardanelor pe ajutorul vre-unui stat balcanic și că partida sa diplomatică s'a încheiat prin acordul turco-bulgar.

Bulgaria înarmată.

Deciziunea Bulgariei de a mobiliza a fost luată în dimineata zilei când s'a făcut la Sofia vizita ducelui de Mecklenburg, după care, la 20 Septemvrie, protocolul cu Turcia a fost definitiv semnat și teritoriile Traciei cedate autorităților bulgare.

Cu ce scop mobilizează Bulgaria? D. ministru Radoslavoff declară: „în fața mersului repede al evenimentelor, Bulgaria nu poate rămâne pasivă. Ea trebuie să fie gata pentru ori ce eventualitate. Interesele Bulgariei pretind o neutralitate înarmată”.

Impătrita înțelegere promisese că are să ocupe Macedonia pentru a o oferi guvernului din Sofia dacă i se atașează armata bulgară. „Le Temps”, organul ministerului de externe francez publică o telegramă în care se precizează că propunerea împătritei înțelegeri a fost respinsă de d. Radoslavoff invocând necesitatea că dsa trebuie să lucreze în deplin acord cu regele.

din Statele-Unite nici marfă, care nu e contrabandă de războiu. Comerțul dintre Statele-Unite și Austro-Ungaria n'a încetat în urma succeselor maritime ale Angliei și aliaților săi, ci din cauza măsurilor arbitrare luate de antantă, privite de ilegale și de guvernul Uniunii.

Față cu părerea guvernului Uniunii, că după părerea guvernului ces. și reg. exportul de arme și muniții e contra alineatului din urmă a Preambulului XIII, trebuie accentuat, că guvernul ces. și reg. și-a întemeiat atitudinea sa împotriva exportului fără măsură a materialului de războiu, pe al doilea și al treilea alineat. Provocarea la alineatul din urmă s'a făcut în legătură cu excluderea ilegală a monarhiei austro-ungare dela piața americană și s'a făcut cu scopul ca să se arate că guvernul Uniunii și din acest motiv ar fi îndreptățit să oprească exportul pe cale legislativă.

Guvernul ces. și reg. a urmărit cu un viu interes expunerile guvernului Uniunii că consideră de neapărat necesar, ca *exportului materialului de războiu să nu i se fixeze limite*. Guvernul ces. și reg. nu renunță însă la speranța, că va întâmpina aprobarea guvernului Uniunii, observând că aceste puncte de vedere de ordin curat practic, nu pot influența *judicarea situației de drept*.

Privitor la amănunte guvernul ces. și reg. își permite să adaugă următoarele: Guvernul din Washington remarcă între precedențele ce le însiră — cari cum am spus nu pot fi recunoscute ca atari — războiul cu Burii, în cursul căruia unul dintre statele beligerante a fost tot așa izolat în privința comercială, cum e cazul în războiul actual. În realitate însă, analogia a ceasta nu se poate construi, deoarece Marea Britanie n'a orânduit atunci o opreliște comercială, cum pot fi privite actualele măsuri ilegale ale cabinetului din Londra, iar împiedecarea furnizării de muniție, despre care face amintire guvernul Uniunii, de sigur nu poate fi privită de izolare comercială.

Guvernul ces. și reg. consideră de un lucru natural, că un stat neutral să nu orânduiască prohibirea exportului cu intențiunea de a strica uneia din partidele beligerante. Tot așa de natural e însă că despre prohibirea exportului, care ar fi orânduită de un stat în interesul păstrării neutralității sale, nici când nu s'ar putea afirma că a fost făcută cu intenția de a-l păgubi pe unul dintre statele beligerante.

În sfârșit ministrul de externe austro-ungar îl roagă pe ambasadorul Statelor-Unite să aducă la cunoștință pe cale telegrafică guvernului american aceste *expuneri amicale*, cari au scopul să întregescă cu reflexiuni la momentele relevate de guvernul Uniunii situația de drept schițată în nota din 29 Iunie a. c.

Răniții.

— Din multele ce avem de făcut noi Români, față de răniții noștri. —

Budapesta, 29 Septemvrie 1915.

Din luna Noemvrie (1914) de când am fost rănit, am avut nefericita ocaziune, să colind aproape 8 spitale, din diferite orașe, deci am putut să constat, cât de puțin interes avem noi Români, față de răniții noștri — sunt și foarte puține excepțiuni — pe când nu tot așa fac ceilalți conaționali ai noștri: maghiari, nemți, sași, etc.

Aproape în fiecare oraș mai mare se găsește câte un preot militar denumit, care are chemarea, ca în aceste timpuri grele să-și caute credincioșii spre a le împărtăși mângăieri duhovnicești.

În primele luni, am zăcut în spitalul din colegiul reformat din Dobrițin, unde ca preot militar era denumit neobositul d. părinte *Coriolan I. Buracu*, din Mehadia; dsa a înțeles greaua misiune ce i s'a încredințat, colindând în fiecare zi cele 23 de spitale, mângăind și ajutând pe mulți, foarte mulți eroi fără nume, cari făcându-și datoria pe câmpul de războiu, în dureri groaznice și plini de răni zăceau în cele 23 de spitale din sus numitul oraș.

Eram în Dobrițin foarte mulți Români, și ne obicinuisem cu felul de-a fi, și de aș face datoria d. părinte *C. I. Buracu* și credeam, că în toate spitalele din celelalte orașe, vom găsi preoți cari vor face la fel.

Mare ne-a fost desamăgirea, când sosind în alte orașe — era unul aproape în întregime românesc — care pe lângă mulții preoți ce-i avea, mai era și reședință protopresbiterală. În cele 8 săptămâni, cât am stat acolo, numai odată am putut avea ocaziune să ascultăm sîta liturghie,

oficiată de preot român, în dulcea noastră limbă maternă.

Iar fața Sfintiei Sale a dlui părinte — care era de datoria dsale ca cel puțin odată pe săptămână să ne cerceteze — în acele 8 săptămâni, nu am putut-o vedea, decât odată, atunci când s'a milostivit să officieze acel serviciu divin.

Fără să mai vorbesc de d. protopop — din diferite cauze, nu vreau să-l numesc — care cu totul altfel credea de cuviință să-și omoare timpul liber, făcând excursiuni de plăcere, în loc să caute a-și aduce aminte și de acei nenorociți soldați, cari au crezut de datoria lor să-i ilustreze, să reinmoiască încăodată în mintea și inima tuturor vitejia, tenacitatea, eroismul fără seamăn, de care strămoșii noștri — în atâtea rânduri — au dat dovadă, atunci când țara a avut trebuință de brațele lor puternice.

Intocmai cum strămoșii noștri și-au făcut datoria la Custoza, Solferino, Königrätz, așa și strănepoții lor într'un suflu au alergat și ei, și cu sângele lor au plămădit din pământ străin, pânea amară a acelor rămași acasă.

Și cum ei și-au făcut datoria, cu vârf și indesat, — o recunosc toate organele competente — tot așa cer și ei, a rândul lor, acum când au ajuns în neputință, prin spitale, ca și cei în drept, să-și facă datoria, cel puțin în parte, față de ei!

Și au dreptate! Deoarece acum în aceste timpuri de restrîște, au dreptul, mai mult ca ori când să pretindă!

Dacă nu ajuți, ou ce este posibil, pe cineva când este la năcaz, în neputință, apoi când?

Și acești, foști camarazi de arme, de odinioară, iar azi camarazi de suferință, de pretutindeni, nu cer mult, nu cer imposibilul, cer numai „slovă” și „biserică românească”.

O cer asta în fiecare zi, când văd pe alți preoți, maghiari, germani, etc., că aduc vre-o gazetă, sau vre-o carte conaționaliilor lor; o cer asta în fiecare sârbătoare și Duminecă, când văd că alți preoți, în diferite limbi officiază sfânta liturghie, — o cer scâncind, cu lacrimi în ochii lor spălăciți, cari de atâta timp n'au mai redat nici o bucurie, nici o rază de evlavie, de speranță — ci numai durere, suferință, ură!...

Acuma, de vre-o 2 săptămâni, soarta m'a asvârlit aici la Budapesta. Aici stau lucrurile cu mult mai rău, ca'n altă parte!

În spitalul de aici, vin toți răniții-invalizi, din întreaga țară, până acuma au sosit răniții români în număr de 60, care de care mai nenorociți, din cauza diferitelor membre, ca mâni, picioare ce au pierdut, și așteaptă ca statul să le înlocuiască prin piese ortopedice!

Dar ce este mai mult, că aici au sosit până acuma 5 transporturi — schimb de prizonieri — din *Rusia*, între cei mulți, au sosit și vre-o 40 de români, cari, după cum se vede mai jos, din iscăliturile lor —

Aproape un an de zile, acești bravi ostași, au zăcut și au fost supravegheați cu baioneta la armă, au stat prin beciuri,

— să-i mai învelească și să le mai dea nădejdi într'un viitor mai bun!

Acești soldați români au sosit!

Au traversat Svedia, Norvegia, Germania, spre țara lor. Și nu au cuvinte, prin cari să poată descrie și talmăci îndeajuns, primirea frumoasă ce li s'a făcut prin toate gările din Norvegia și Germania, în acea călătorie silită, din țara colosului dela Nord spre țara... mamă.

Iar sosind aici, au fost surprinși în mod neplăcut de răceala și complectă abandonare, a celor în drept, cari nici până azi nu au crezut de cuviință să le aducă vre-o alinare, a suferințelor lor groaznice, prin vorbă românească, prin vre-o gazetă, sau carte! Să-i facă să mai uite cel puțin câteva clipe, că în cele 12 luni de surghiun, pe lângă multele mizerii și amiliri, suferite din partea dușmanului, au mai pierdut câte o mână, cei mai puțini dintre ei, — iar ceilalți

Răspunsul monarhiei la răspunsul Statelor-Unite.

Sâmbătă, în 25 Septemvrie, ministrul austro-ungar, baronul Burian a remis ambasadorului Statelor-Unite la Viena, Frideric Courtland Pentfield, răspunsul monarhiei la răspunsul ce l'a dat guvernul Statelor-Unite la nota monarhiei în chestia furnizării de articole de războiu Angliei și aliaților acesteia de către fabricile americane.

Ministerul austro-ungar declară în nota-răspuns, că guvernul austro-ungar își menține punctul de vedere precizat în chestia aceasta în nota din 29 Iunie 1915. Expunerile guvernului Statelor-Unite se bazează pe supoziția că guvernul ces. și reg. ar fi *negat în general dreptul supușilor statelor neutrale, recunoscut în convențiunea dela Haga, de a furniza beligeranților contrabandă, câtă vreme guvernul ces. și reg. a accenuat în nota sa, că textul hotărârii referitoare dela Haga îl dă mâna de ajutor guvernului Statelor-Unite ca să tolereze actuala furnizare de contrabandă a supușilor săi*. Guvernul ces. și reg. nu dorește ca guvernul să se abată dela convențiunea în vigoare ci și-a exprimat numai părerea, că aceasta hotărâre să nu fie interpretată contrar celui mai fundamental principiu și idee fundamentală a dreptului de neutralitate.

Guvernul ces. și reg. nu s'a pus pe punctul de vedere al egalizațiunei, ci e chiar de părerea că exportul peste măsură a materialului de războiu nu se poate admite nici când s'ar exporta pentru ambele partide beligerante. Provocarea guvernului Statelor-Unite la precedențe nu e motivată, deoarece prin *furnizarea actuală e sprijinită efectiv una dintre partidele beligerante, câtă vreme cealaltă partidă nu poate căpăta*

vre-o 15 — ambele picioare, și sunt între ei, la cari le lipsesc și din mâni și din picioare!

În numele acestor „eroi fără nume”, vin pe această cale, să vă rog să binevoiți a da publicității cele de mai sus, în speranța că doar se vor găsi și printre Români persoane caritabile, cari să le asculte rugămintea, umila și dreapta lor rugămintă, să li se trimită gazete, și ca cel puțin la 2 săptămâni, să poată asista la sfta liturghie, oficiată de preot român, deoarece ei nu pot părăsi spitalul, fiind infirmi, lipsindu-le mai la toți picioarele, și capela română fiind prea departe de aici, de spital!

De altfel ceilalți camarazi ai lor, de alte națiuni dela sosirea lor aici, asistă în fiecare Duminică la slujba religioasă, care se oficiază aici în spital, și în fiecare zi, primesc gazete și cărți în limbile lor!

Cei cari simt în inima lor admirație și mândrie, față de luptătorii, cari în aceste clipe de grea cumpănă, au dat din nou dovadă virtuții militare străbune, adăugând noi lauri națiunii noastre falnice, devotată tronului și patriei — să trimită cărți și ziare pe adresa următoare: I. Dordea, artist, m. klr. Rokkantügyi hivatal—Szegényház utca 36 — Budapest II.

Dau mai la vale numele eroilor români foști prizonieri de războiu în Rusia:

Ștefan Mărginean, caporal reg. 63, com. Diviceri-mari (Solnoc-Dobâca) fost 11 luni prizonier, Rusia.

Nicolae Neamtu, reg. 23 honvezi, com. Arment (Aiud) fost prizonier 10 luni în Rusia.

Tănase Comșa, reg. 23 honvezi, com. Sebeș (Făgăraș) fost prizonier 12 luni în Rusia.

Vasile Glodean, reg. 17 Inf., com. Borlești (Sătmar), fost prizonier 8 luni în Rusia.

Trion Vinza, reg. 2 Inf. com. Săcaș-Timiș (Timișoara), fost prizonier 6 luni în Rusia.

Titu Câmpăan, reg. 22 honv., com. Dreda-Sâpla (Cluj), fost prizonier 8 luni în Rusia.

Gheorghe Morariu, reg. 2 honvezi, com. Curtici (Arad), fost prizonier 8 luni în Rusia.

Constantin Haducean, reg. 8 honvezi, com. Plugova (Caras-Severin), fost prizonier 8 luni, Rusia.

Ioan Găzdac, reg. 51 inf., com. Bonhida (Cluj), fost prizonier 9 luni în Rusia.

Gheorghe Grumaz, fruntaș, reg. 5 inf., Acuia (Sătmar), fost prizonier 12 luni în Rusia.

Ioan Lingurar, reg. 2 inf., com. Intorsura Buzăului (Treiscaune), fost prizonier 10 luni în Rusia.

Alexandru Chesan, reg. 5 honvezi, com. Chechecea (Torontal), fost prizonier 11 luni, Rusia.

Moise Negrea, reg. 8 honv., com. Tincova (Caras-Severin), fost prizonier 8 luni în Rusia.

Gheorghe Șerban, reg. 22 honv., Murăș-Luduș (Turda-Arieș), fost prizonier 9 luni, Rusia.

Gheorghe Trifa, reg. 50 inf., Buntești (Bihor), fost prizonier 12 luni Rusia.

Marcu Pintulluc, reg. 15 inf., com. Burla (comit. Rădăuți — Bucovina), fost prizonier 6 luni, Rusia.

Petru Petraș, reg. 8 honvezi, Hațeg, fost prizonier 6 luni, Rusia.

Nicolae Liuba, reg. 61 inf., com. Timiș (Timișoara), fost prizonier 7 luni în Rusia.

Gheorghe Lazar, reg. 24 honvezi, Borosineulmic (Treiscaune), fost prizonier 11 luni, Rusia.

Adam Muntean, fruntaș, reg. 64 inf., Repaș (Hunedoara), fost prizonier 12 luni, Rusia.

Păun Jica, reg. 61 inf. (Timișoara), fost prizonier 12 luni Rusia.

Vasile Meseșan, reg. 63 inf., com. Dobâca, (Solnoc-Dobâca), fost prizonier 9 luni, Rusia.

Ioan Crăclun, reg. 12 honvezi, Petrova (Maramurăș), fost prizonier 12 luni, Rusia.

Corntate Oprea, reg. 63 inf., Chiuza (Dej), fost prizonier 10 luni în Rusia.

Ioan Belcota, reg. 8 honvezi, Corneareva (Caras-Severin), fost prizonier 7 luni, Rusia.

Nicolae Berzescu, reg. 43 inf., Teregova (Caras-Severin), fost prizonier 9 luni, Rusia.

Ioan Barota, reg. 5 inf., Nireșiu-mare (Sătmar), fost prizonier 10 luni, Rusia.

Simion Ternea, reg. 4 honvezi, Lehecenii (Bihor), fost prizonier 7 luni, Rusia.

Gavrilă Bucșa, reg. 5 inf., com. Lăpăia (Sătmar) fost prizonier 10 luni, Rusia.

Petru Achim, reg. 43 inf., Rațna (Caras-Severin), fost prizonier 6 luni, Rusia.

Gheorghe Sighea, reg. 15 vânători com. Cărpăștii mari (Bihor),

Și alții vre-o 12 înși, al căror nume îmi scapă, fiind duși la concediu.

Camaradul.

Ziarul „Neue Freie Presse” despre situația României.

Viena, 26 Sept.

Ziarul „Neue Freie Presse” de ieri, 25 Sept. n., are un articol în care comentează situația României și chestia care se pune acolo, dacă România a pierdut momentul prielnic pentru asigurarea câștigurilor politice.

„Magaziile marilor proprietari mari români — spune textual „N. Fr. Pr.” — abia pot cuprinde cantitatea cerealelor. România e aproape atât de mare ca Bohemia și Galiția împreună, dar foarte slab populată. Aceasta populație nu poate consuma singură tot ce produce pământul roditor, — și bogata recoltă le-a adus atâta belșug, încât au o rezervă de peste jumătate miliard. Și de ce stagnează exportul român, într-o vreme când orice creștere a mijloacelor de trai în statele beligerante, este binevenită? România dacă ar fi voit, ar fi putut avea totdeauna calea deschisă pe uscat, spre Budapesta, Viena și Berlin, și ar fi putut trage toate avantajile economice ca nici un alt popor în aceste zile grele ale războiului. Dar cauza e că politica României a fost indusă în eroare de o idee preconcepută. Românii au pierdut momentul prin faptul că n-au voit să ia parte la munca grea prin care și-ar fi salvat și libertatea lor. Au pierdut momentul fiindcă un popor care își poate apăra viața numai prin atașarea de puterile centrale — n'a dus o parte din povara apărării, — iar azi Românii nu mai pot gusta larga perspectivă a viitorului, fiindcă nu stau în șirul biruitoarelor.

Ce ar fi putut fi România alături de cele două împărății centrale, ce abundență de putere ar fi căpătat, câtă glorie ar fi reperat armata ei și ce siguranță ar fi avut ieșirea Dunării, dacă România nu s'ar fi îndepărtat de ambii săi amici siguri și puternici, orbită de credința neinvincibilității armatelor ruse de milioane. Poate că a fost necesar, de a dovedi Românilor, că un succes al Rușilor ar fi lovit România în inimă.

Suntem convinși și acum că motivele, cari mai bine de treizeci de ani, au contribuit la apropiere și în urmă la alianță și încredere reciprocă, mai există și astăzi și nimica nu ar fi mai irațional decât o politică, care nu duce la necesitatea unei asemeni alipiri. România ar fi căzut în robie, dacă Rusia nu ar fi fost învinsă de către puterile centrale. În aceste ore grave România nu poate rămâne singură. Ce va face dacă în viitor va sta singură între monarhie și puterile balcanice, amice ale acesteia? România totuși mai are drumul liber spre ușa deschisă a monarhiei. Ora 12 însă a sunat.

Ofensiva puterilor centrale contra Serbiei.

Bulgaria va ataca Serbia (?). — României i se impune să-și spună cuvântul.

Ziarul „Steagul” din București publică un articol despre ofensiva contra Serbiei în care între altele spune următoarele:

„...Pe unde se va produce atacul principal, ce cale va lua armata de invaziune, iată ce nu putem ști încă până în acest moment. Alege-vor austro-ungarii și Germanii calea Dunării, sau intra-vor în inima Serbiei pe la Belgrad, ori căuta-vor să pătrundă prin Bosnia și Herțegovina spre a înconjura armata sârbă și a pătrunde prin valea Vardarului?... iată o întrebare la care nu putem da un răspuns.

Se știe, că armata sârbă este massată la Cragujevatz și în împrejurimi; se mai știe că această armată e acum reorganizată și foarte bine echipată, în special materialul de artilerie a fost cu totul reînnoit, artileria e numeroasă, foarte multe tunuri de calibru mare au fost trimise din Franța și sunt servite de ofițeri francezi. Această armată ar fi în număr de 220 mii oameni.

Cu începerea acestei ofensive contra Serbiei o nouă eră începe pentru războiul mondial, o pagină care nu va fi cea mai puțin sângeroasă.

Germanii simt neapărată nevoie de a ajunge

cât mai repede la Constantinopol pentru a împiedeca căderea Dardanelor.

Dar la Constantinopol ajutorul german nu ar fi putut ajunge decât în două feluri: ori dacă România ar fi lăsat pe teritoriul ei trecerea munițiilor, ori căutând armatele germane să pătrundă prin teritoriul sârbesc.

Dar cum guvernul român a refuzat ca să lase liberă trecere a munițiilor, nu a mai rămas de luat decât calea de a doua.

Inceperea ofensivei austro-ungare și Germane în contra Serbiei, coincide cu măsurile luate în Bulgaria...

Un fapt însemnat și foarte semnificativ în Bulgaria a fost convocarea legionarilor macedoneni. Această convocare este destul de clară; numai hotărârea Bulgariei de a ataca pe Sârbi a putut îndemna să cheme pe legionari, să-i încadreze, să-i înarmeze, să-i pună sub comanda ofițerilor din armata activă și să-i arunce asupra Macedoniei. Mai înainte ca armata bulgară să atace Serbia, aceasta va trebui să se apere împotriva legionarilor a cărora misiune este să revoluționeze provincia.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 29 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusesc: În Galiția orientală și pe Ikwa situația nu s'a schimbat. La vest de Tarnopol trupele dușmane și-au dat silința să înainteze până la obstacolele noastre, dar focul nostru le-a alungat îndărăpt. În regiunea cetăților din Volhinia, trupele noastre au alungat ariergardele dușmane din pozițiunile ce le dețineau la vest de cursul superior al Putilovkei. Mai spre nord am ocupat cu asalt satul Bogulawska, apărat cu vigoare. În Lituania trupele ces. și reg. au avut zi liniștită.

Pe frontul italian: În sectorul Stilfer-Iorch am distrus cu focul nostru mai multe tunuri dușmane. Pe platoul Vielgereuth, la nord de Coston s'a prăbușit, după scurtă luptă de artilerie, un atac al Italianilor. Împotriva muntelui Mrzli și a capului de pod dela Tolmein, artileria dușmană a început un violent foc, căruia a urmat seara câte un atac împotriva numitului munte și împotriva pozițiunilor noastre de lângă Dolie. Ambele atacuri le-am respins la obstacolele noastre. Trupele noastre dela Dolie l'au scos iarăș pe dușmanul care a pătruns în pozițiunile noastre prin deschizătura făcută de artileria dușmană în obstacolele noastre. Ca totdeauna, toate pozițiunile au rămas nestrămutat în stăpânirea noastră. Dealtminteri acțiunea beligerantă n'a depășit cadrele duelurilor artileristice și a hărțuțiilor devenite sistem.

Pe frontul sudoriental: Nici un eveniment mai important.

Berlin, 29 Septemvrie. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul occidental: Dușmanul a continuat cu înversunare încercările de a ne sparge frontul în secțiunile care le-a atacat până acum. Contraatacul nostru care l'am întreprins după eșuarea unui nou atac din partea Englezilor cu bombe cari desvoltă gazuri, a avut ca rezultat, că am reocupat o parte din teritoriu ce l'am cedat la nord de Loos. Atacurile violente pornite de Englezi din regiunea Loos s'au prăbușit cu mari pierderi pentru dușman. În regiunea Souchez-Neuville am respins în parte prin contraatacuri repețite atacuri înversunate ale Francezilor. În Champagne am fost deasemenea zădărnice toate încercările dușmanului de a ne sparge frontul. Unicul rezultat ce l'am obținut, e că nu l'am putut încă alunga pe dușman din tranșeele noastre la nord-est de Souain pe o linie de 100 m. Valurile mereu năvălitoare ale dușmanului s'au frânt de rezistența neinduplecată a batalioanelor din Baden precum și a regimentului nr. 65 dela Rin și a regimentului westfalian nr. 158. Pierderile grele cari le-a suferit dușmanul în multiplele sale atacuri întreprinse împotriva înălțimilor de lângă Massiger au fost zădărnice. Încercările Francezilor ca să recucerească tranșeele, cari le-au pierdut lângă Fille morte au dat greș. Numărul prizonierilor crește. În Flandria am împuscat 2 aeroplan engleze, iar echipajul l'am făcut prizonier.

Pe frontul oriental: Grupul marelui mareșalului Hindenburg: Ofensiva noastră la sud-est de Dünaburg a progresat până la înălțimea lacului Swenten. La sud de lacul Dryzwiaty și lângă Posdawy luptele de cavalerie continuă. Cavaleria noastră sprijinind cu efect prin atacuri în flanc operațiunile armatei colonel-generalului Eichhorn a părăsit regiunea dela Wileka și la sud de acest oraș. Dușmanul a rămas inactiv. La vest de Wileka am împărșiat cu focul artileriei noastre coloanele dușmane, cari înaintau fără precauțiunea cuvenită. Între Smoragon și Wisniew trupele noastre înaintază victorioase.

Dela grupul prințului mareșal Leopold de Bavaria și cel al mareșalului Mackensen nu se semnaleză nici un eveniment important.

Grupul generalului Linsingen: I-am respins pe Ruși dincolo de Kosmin și Putilovka.

Războiul european.

Încetarea comunicației poștale între Bulgaria și România.

București. — Se anunță din Giurgiu că între Bulgaria și România a încetat comunicația poștală. În Giurgiu n'a mai sosit ieri poșta din Bulgaria.

București. — Legațiunea bulgară din București comunică oficios, că transportul mărfurilor, cari sosesc în România prin Bulgaria, a fost deocamdată sistată. Mărfurile nu se mai primesc la Rusciuc.

Bulgaria intră în acțiune.

Haga. — După știrile sosite din Londra intrarea Bulgariei în Macedonia e așteptată în decurs de o săptămână.

Luptă navală la insulele Aaland.

Cristiania. — Lui „Aftenpost” i se telegrafiază din Stockholm, că în apropiere de insulele Aaland a avut loc alaltăieri o mare luptă navală, amănuntele lipsesc însă. În apropierea capitalei Svediei se auzia o canoadă puternică dinspre Aaland. Câteva ore mai târziu a trecut o escadră germană în nemjlocita apropiere de insulele svediene.

Ofensiva anglo-franceză.

Frankfurt. — Lui „Frankfurter Zeitung” i se anunță din Bern: După părerea cercurilor franceze bine informate ofensiva anglo-franceză a fost pornită la presiunea guvernului francez. Guvernul francez nu îndrăznește adecă să înceapă o campanie de iarnă, dacă nu va încerca mai întâi să evite aceasta prin o ofensivă în stil mare. În scopul ofensivei stau la dispoziție muniții enorme și un mare număr de tunuri și nu e exclus ca Italia să trimită trupe pe frontul occidental. E probabil, că la spatele frontului francez stau deja acum rezerve italiene.

Băbuitul tunurilor se aude până la Paris.

Copenhaga. — Infricoșata canoadă de pe frontul occidental s'au auzit până la Paris și în nord până în ținuturile depărtate ale Olandei.

Baia de sânge în cele din urmă 24 de ore a fost îngrozitoare.

Ieri s'a dat o luptă desperată pe întreg frontul. Lupta decurge nu numai pe uscat, ci și pe mare și în văzduhuri.

O mistificare.

București. — O parte din presa austro-maghiară și un ziar românesc ce apare în Budapesta au publicat, zice-se, după ziarul „Adevărul” niște declarații politice atribuite M. Sale regelui României, pe când ele au fost făcute de fapt de către regele Bulgariei.

Pentru rectificarea acestei mistificări și pentru stabilirea adevărului, iată știrea din ziarul „Adevărul”:

Regele Ferdinand al Bulgariei a făcut următoarea destăinuire unui mare personaj:

— *Noua ofensivă austro-germană contra Serbiei nu are altă țintă decât acapararea Dunării din regiunea sârbească, spre a putea utiliza această cale pentru transportul munițiilor. Deci România nu poate să aibă motive de intervențiune, fiindcă nu e vorba de încercuarea ei, ci dimpotrivă, i se va deschide o nouă și importantă cale pentru transportul cerealelor.*

Puterile centrale nu vor complica situația în Balcani și eu nu am avut și nici nu am intenția să atac Serbia. Revendicările noastre se vor realiza prin forța evenimentelor.

Dacă împătrita înțelegere va debarca trupe în Balcani cum se afirmă de câteva zile, vom aviza și vom vedea atunci ce ne dictează interesele noastre să facem”

D. Venizelos — victorios.

Lugano. — După o știre din Atena dată din seara lui 25 Sept. a ziarului „Corriere della Sera” la Atena s'a produs o complectă schimbare. D. Venizelos a obținut deja o complectă învingere a politicei sale. În dimineața aceleiaș zile organul guvernului vorbea de o iminentă plecare dela guvern a dlui Venizelos, în caz dacă Coroana s'ar desolidariza în privința atitudinii față de Serbia, când aceasta ar fi atacată de către Bulgaria. Agitația la Atena a fost foarte mare. Germanofilii spun, că în schimbul neutralității Greciei, Germania a oferit acesteia jumătate din Albania, Valona, Dodecanezul, precum și garanța unei siguranțe pe timp de zece ani față de un atac al Bulgariei. De altă parte se anunță, că împătrita înțelegere amenință cu o debarcare la Salonic și cu blocarea Greciei. Dimineața pe la 10 ore d. Venizelos a plecat la rege. În străzi, mai ales în fața redacțiilor ziarelor era foarte multă lume. Pe la amiază d. Venizelos s'a întors dela rege. Despre această audiență s'a dat un comunicat în care se spune că între rege și guvern există cea mai perfectă armonie în ce privește măsurile necesitate de evenimentele actuale și cele viitoare.

Semioficiosul „Hestia” mai adaogă, că regele a împuternicit pe d. Venizelos să continue tratativele cu împătrita înțelegere.

Partidul conservator și noua situație a României, creiată de marile complicațiuni externe.

București. — Ziarul „Epoca” publică următorul comunicat al partidului conservator (partea Filipescu):

Comitetul consultativ al partidului conservator, întrunindu-se pentru a discuta noua situațiune creată României, prin complicațiile ivite în zilele din urmă pe chiar granițele ei, socotește că mobilizarea imediată a armatei române se impune, pentru a împiedeca eventual o încercuire a României, care ar face cu neputință o acțiune ulterioară a ei pentru îndeplinirea idealului național și a lăsa la bunul plac al puterilor centrale unite cu Bulgaria, toate interesele ei naționale, politice și economice. — (Z.)

Contele Czernin la d. Morțun, ministru de interne.

Budapesta. — Contele Czernin, ministrul Austro-Ungariei la București, a făcut Joi după amiază o vizită dlui V. G. Morțun, ministru de interne.

Comunicatele statelor majore inamice

Italia.

Roma. — Pe platoul dela nord-vest de Arselro, puternica pozițiune dela Monte Coston a fost luată cu asalt de trupele noastre. Printr'o manevră dibace învălitoare trupele noastre izbutiseră aproape s'o izoleze. Inamicul a încercat atunci o lovitură puternică spre a opri progresele învăluitoare noastre prin atacuri violente, date la 17 până la 22 Septemvrie, dar atacurile au fost mereu înfrânte de rezistența trupelor noastre. Ieri pozițiunea a căzut în mâinile noastre. Austriacii, împărșindu-se în grupuri au încercat prin mai multe căi să scape de învăluitoare, totuș au căzut în mâinile noastre 5 ofițeri, 118 oameni și numeroase muniții, bombe cu mână, explosive și alte materiale.

Pe Carso, în seara de 23 Sept., inamicul a dat un atac contra pădurii Ferrodic Avello, cucerită de curând de noi, dar după o acțiune intensă de focuri a trebuit să renunțe la această încercare.

Un avion inamic a aruncat trei bombe asupra localității Tonnezza. N'a fost nici o victimă. Pagube n'au fost.

Roma. — În noaptea de 21 Sept., atacul nostru împins spre Monte Melino, la cotitura văii Di Daone în valea Giudicarie, am ajuns, favorizați de întunecime, pozițiunile pe cari inamicul le-a întărit și printr'un atac, a reușit a răsturna rețelele și a dărâma o parte din întăriri. În cursul zilei de 22 Sept., și noaptea următoare spre 23 Sept., atacurile inamice contra pozițiunilor noastre înaintate au fost respinse de trupele noastre la Malga, lângă Bertildi spre nord-vest de Monte Coston, la Sasso di Stria, în zona Falsarago, pe colina St. Maria în sectorul Tolmino.

Franța.

Paris. — Inamicul a bombardat azi tranșeele noastre lângă satul Chateau Boesinghe. Bateriile noastre au ripostat foarte energic. În Artois a fost aceeaș activitate de artilerie de-o parte ca și de alta. Focul tunurilor noastre grele a provocat o explozie importantă a unui depozit de munițiuni, lângă Thelus. Câteva obuze de calibru mare au fost aruncate asupra Arrasului. Între Somme și Oise, spre Canysurmatz și Beauvraignes, am bombardat pozițiunile inamice, și am distrus mai multe. Bombardarea reciprocă a fost foarte violentă.

Între Meusa și Mosela, tirul nostru a lovit concentrații inamice la Nonsard și Pannes și am distrus un blockhouse în sectorul Remenauville.

O bombardare destul de activă s'a dat în Lorena și Vezouze precum și în Vosgi, în regiunea Linge și Bräukopf.

Rusia.

Petrograd. — Un aeroplan german a aruncat bombe la Schlok, dar bombardat de ai noștri s'a coborât repede la spatele tranșeelelor germane. În lupta de lângă satul Stung pe apa Eckau în regiunea gării Groszkan Germanii au fugit abandonând numeroase grenade, cartușe și gamele. O luptă crâncenă s'a dat în satul Atkaliu în regiunea gării Neugut. Satul a trecut din mână în mână. Situațiunea e staționară în regiunea Dvinsk. Într'o luptă cu baioneta de lângă ferma Stensee, la vest de lacul Sventen, am făcut prizonieri un ofițer și peste 100 soldați. Am luat o mitralieră. În regiunea Smelin lângă Novo-Alexandrowa într'o luptă crâncenă corp la corp am luat prizonieri peste 200 soldați. O înălțime de aci a trecut de șase ori succesiv din mână în mână. În regiunea Smoragon, pe frontul dela sud-est de Vilna, și în regiunea apei Savia la est de Lida s'au dat pretutindeni lupte frecvente foarte intense.

Pe malul drept al apei Moltșad, afluent de pe stânga Niemenului la trecerea în partea sa superioară și regiunea canalului Oghin au avut loc mai multe acțiuni serioase însoțite cu lupte cu baioneta.

În toate aceste lupte ca și în cele date în ultimul timp trupele noastre continuă invariabil să dea dovadă de înalte calități de bravură, tenacitate. În regiunea la nord-vest de Dubno cu toate eforturile inamicului de a opri prin contra-atacuri ofensiva noastră, trupele noastre au luat satul Voinița la stânga apei Ikva făcând noi prizonieri: 20 ofițeri, 1400 soldați, duând 3 mitraliere. În regiunea satului Dvoretz, la sud-vest de orașul Kremenetz, trupele noastre luând o înălțime au făcut prizonieri 2 ofițeri, 100 soldați. În regiunea la nord de Eșziki am gonit pe dușman din satele Vor-

voliatze, Ghinkovtze. Cavaleria s'a dus în urmărirea inamicului.

Austriacii au fost tăiați, alții făcuți prizonieri. Cavaleria continuându-și acțiunea a năvălit călare în satul Prussy la sud-est de Tluste și după o luptă au făcut numeroși noi prizonieri și a luat multe arme.

Belgia.

La Havre. — Artileria inimică a desfășurat oarecare activitate bombardând prin intermitență câteva puncte din frontul nostru înspre Ramscapelle-Perisve-Saint, Jacques-Capelle și Casa trecătorului. Artileria noastră a împărșiat pe săpătorii inamici înspre Mannekenverco, Tervaete Driegrachten.

Petrograd. — Agenția Havas transmite următorul comunicat belgian: Activitatea inamicului s'a caracterizat prin bombardarea tranșelor noastre la sud de Nieupart și lângă Dixmude. Tot aci s'a dat și o luptă cu bombe. S'au tras repetite focuri contra lucrărilor și bateriilor germane.

Acțiune de infanterie n'a fost.

INFORMAȚIUNI

Arad, 30 Sept. 1915.

Un plug ruginit am văzut.

Un plug ruginit am văzut în bățatură. Stătea tăcut și obosit. Roțile-i încinse în noroi, fierul tocit, și jugul pleostit; unde-i cel ce l'a cărmuit, ce-l ce și-a arat brazda credinței în scârțăitul lui, unde-i doina, care l'a purtat și unde-s mâinile ce l'au dus? Plugul stătea tăcut și obosit.

Avut'a ochi albaștri și plete bălaie, frunte de zăpadă și buze de fragă ce-l ce te ducea plugule, plugule? O, câtă rugăciune s'a pus pentru truda și izbânda roților tale, o, câte lacrimi și zimbete au svâcnit în braza ta neagră, o, plugule, plugule al cui ai fost?

Și stă tăcut și obosit plugul în bățatură, corbii coboară pe el și rugina îl roade. Roțile-i nu se invârt, fieru-i nu se aprinde, doina nu-l trezește. Și nu sună pocnet de biciu și nu hăulește flăcăul... O, plugule al cui ai fost?

Cine te-a dus, cine te-a muncit, cine s'a bucurat de brazda ta? Și noaptea, când lumea doarme și colibele tac, din negură, din mormânt vine cineva acasă și apucă fierul și înhamă boii și ară, tot ară. Și toată noaptea ară și scânțiază plugul și brazda se înșirue tot mai lungă... Și brazda duce în cimiter....

Un plug ruginit am văzut.

Emil Isac.

Pentru campania de iarnă. Primim spre publicare dela dnul v.-colonel de Schramm al regimentului nr. 61 din Timișoara, următorul:

APEL

către bravele noastre dame și domnișoare.

De un an de zile stau deja vitejii noștri soldați în războiu. Noptile — precum se știe — sunt în munții din Tirol și pe sesurile Rusiei acum deja reci. Nu peste mult vor fi prea binevenite îmbrăcămintele calde de orice fel.

Damele și domnișoarele din Germania lucrează deja cu multă diligență și cantitatea de lipsă a îmbrăcămintelor de iarnă este acolo aproape gata.

Nu voiți și Voi să faceți ca dânsule și să croșetați cu zor, ca anul trecut, când atâtea mii de bucăți și-au luat din mâinile Voastre harnice drumul spre câmpul de luptă?

Firește, că anul acesta nu se mai poate cumpăra atâta lână de croșetat, pentru că dușmanii noștri de moarte ne taie orice import din țările transmarine, dar mai sunt comori în lăzi și dulapuri, cari ne pot ajuta; Voi trebuie numai să le căutați și să le adunați.

Tot ce e făcut din lână de oaie, se poate prin mașini iarăș relucra în lână de croșetat (tricotat). Haine vechi ori bucăți de haine, resturi de stofă rară și moale de lână de orice mărime, plaiduri, cârpe, șaluri, ciorapi, mănuși, albituri de tricostat, toate acestea se mai pot folosi.

Nu cruțați osteneala, căutați geamantanele prin camerele Voastre și duceți tot ce ați găsit la Magazinul de augmentațiune al batalionului de întregire nr. 61 în Timișoara (*Augmentations-*

magazin des Ersatzbataillons Nr. 61 in Temesvár). Acolo se vor lua obiectele acestea în primire dela Voi și se vor prelucra mai departe.

Timișoara, la 13 Sept. 1915.

V.-colonel de Schramm.

Perechea regală română despre Dardanele. Ziarele ungurești reproduc din „Adevărul” următoarea știre: În excursia Lor din săptămâna trecută pe Dunăre regele Ferdinand și regina Maria au vizitat și localitatea Babadag. Regele Ferdinand a agrăit pe un comerciant întrebându-l, cum îi merg afacerile. Comerciantul a răspuns:

— Avem mari pierderi, dar sperăm într'o complectă schimbare în cazul căderii Dardanelor.

Regele a răspuns în mod hotărât:

Pierderea e un lucru trist, însă Dardanelele nu vor cădea.

Regina Maria, care se știe e engleză și poporul îi cunoaște sentimentele anglofile, a întrerupt:

— Va fi un lucru greu, dar cu toate acestea *Dardanelele totuș vor cădea.*

Mortierul calibru 42 cm. e și azi cea mai mare surprindere și senzație a războiului mondial. Acest monstru, al cărui efect a produs o adevărată revoluție în tehnica războiului, până azi numai din legende și presupuneri l-am cunoscut. Acum însă, ziarul „Der Holzarbeiter”, ce apare în Austria, ne dă câteva deslușiri, despre această nouă glorie a tehnicei, care credem că-i interesează și pe cetitorii noștri.

Inventatorul mortierului, inginerul Dr. Seume a ținut o conferință, din care extragem următoarele:

Construcția întreagă are o greutate de 88.750 kgr., iar baza (fundamentul) 37.500 kgr. Lungimea țevei e de 5 metri. Greutatea unui proiectil 400 kgr., lungimea 1.26 m. Mortierul întreg se desface în 172 părți, iar transportul necesită 12 vagoane. Înainte de a-l folosi e zidit în pământ. Afunzimea bazei e de 8 metri. Lütich-ul l-au bombardat dela o distanță de 22.8 km. Siguranța țintei variază între 1—3 metri. Prima pușcătură asupra cetății Lütich a ucis 1700 luptători, a doua 2300. Lütich a primit 5 pușcături, iar Namur și Maubeuge, fiecare câte 2 pușcături.

Montarea mortierului durează 25—26 ore, iar îndreptarea tirului, — după ce distanța a fost măsurată cu ajutorul tunurilor de calibru mai mic — necesită 6 ore. Personalul de serviciu își astupă ochii, urechile, gura și nasul cu mască, iar în momentul detonăției stau culcați la pământ pe pânțele. Presiunea aerului e atât de mare, încât pe un teritor de 4 kilometri pătrați se sparg toate ferestrele. O pușcătură costă 11.000 mărci (13.000 coroane). Mortierul montat totodată e și subminat, și la caz de pericol, comandantul are datoria a-l arunca în aer, ca nu cumva să ajungă în mâna inamicului. Personalul de serviciu al mortierului e de 260 oameni.

O întrunire de parlamentari la București. Din București se anunță:

Duminecă s'a ținut în sala de marmoră a hotelului Boulevard o întrunire parlamentară convocată de dnii general Crăiniceanu, Take Ionescu, Filipescu etc., la care au participat vre-o 40 deputați și senatori.

După o discuție mai lungă s'a aprobat o moțiune, cerându-se între altele convocarea parlamentului și mobilizarea armatei. O comisiune aleasă va înmanua prim-ministrului Brătianu textul moțiunii. S'a mai hotărât ca parlamentarii să se întrunească din nou Marți.

Sesiunea camerei otomane. După cum se anunță din Constantinopol ieri a fost deschisă sesiunea camerei otomane. În ședința de deschidere, membrii camerei au dat expresiune mulțămitei lor față de eroica armată. Ședința următoare va avea loc în 5 Octomvrie.

Disolvarea consiliului comunal din Serajevo. Se anunță din Serajevo: Guvernul provincial autorizat din partea ministrului comun de finanțe a disolvat consiliul comunal al capitalei bosniace. Cei mai mulți membri sunt soldați, iar alții grav bolnavi așa că de mai multă vreme n'au mai luat parte la ședințe. Cu conducerea afacerilor comunale a fost încredințat comisarul guvernial din Serajevo, Dr. Gerd, lângă care au fost numiți în calitate de consilieri actualul primar și cei doi primari ajutoari. Guvernul și-a exprimat mulțămirea sa primarului, pri-

marilor ajutoari și tuturor membrilor consiliului comunal pentru ținuta lor patriotică. Comunicatul care anunță schimbarea accentuează că disolvarea nu înseamnă reglementarea consiliului comunal, ci e numai o simplă dispoziție de războiu, al cărei scop e ca afacerile orașului să poată fi conduse netulburat.

Ultima oră.

INTREVEDERE INTRE MINISTRUL RUSIEI ÎN BUCUREȘTI ȘI D. E. PORUMBARU.

București. — D. Poklewski-Koziell, ministrul Rusiei în București, a avut o întrevedere cu d. Em. Porumbaru, ministrul afacerilor străine.

ROMÂNIA RĂMÂNE ÎN NEUTRALITATE.

Lugano. — „Corriere della Sera” află din București, că România va păstra o neutralitate strictă. Puterile centrale au dat României asigurări, că prin ofensiva contra Serbiei ele nu urmăresc vre-o intențiune ostilă României. În urma acestor asigurări d. I. Brătianu a declarat, că România va continua să rămână în neutralitate.

MARE DUEL DE ARTILERIE PE FRONTUL SĂRB.

Budapesta. — Se comunică dela cartierul general: Pe frontul sudoriental duelurile de artilerie devin tot mai violente. Sârbii au bombardat fără eficacitate Semlinul. Am împiedecat lucrările detașamentelor sârbe dealungul Savei.

COMUNICAT OFICIAL DESPRE NEUTRALITATEA GRECIEI.

Atena. — Oficial. — În audiența pe care a avut-o la rege, d. Ventzelos a expus regelui punctul de vedere al camerei eline relativ la chestia convențiunii cu Serbia. Regele a luat cu mulțumire la cunoștință punctul de vedere al partidelor că, adecă, convențiunea greco-sârbă nu mai poate fi menținută în forma ei actuală, ci va trebui modificată așa fel, că Grecia să fie obligată a păstra numai o neutralitate binevoitoare față de Serbia.

BULGARIA VA INTRA ÎN ACȚIUNE PE LA JUMĂTATEA LUI OCTOMVRIE.

Berlin. — „Berliner Tageblatt” publică după zările franceze: Bulgaria va începe ofensiva în a doua săptămână din luna lui Octomvrie. Ea va depăși frontiera Timocului, iar dacă înțelegerea nu va interveni armatele bulgare vor tăia calea ferată vardaniană la Ghevgheli și vor împiedeca comunicația între Europa occidentală Serbia și Grecia. Ofensiva bulgară ar amenința serios și Salonicul.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Elena și Gavril Pipoș ca fii, cu inima zdrobită de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor și cunoșcuților, că buna și neuitata noastră mamă, soacră și bunică **Văd. ZINCA PIPOȘ născ. Tatarczy** după scurtă suferință și-a dat sufletul în mâinile Creatorului în 29 Septemvrie la 8 ore seara în etate de 80 ani.

Rămășițele pământești ale scumpei defuncte se vor așeza spre odihnă vecinică din casa proprie str. Csernovits Péter nr. 5, în 1 Octomvrie la 11 ore a. m. după ritul bisericii gr.-or. române, în cimitirul de sus.

În veci pomenirea ei!

Arad, 29 Septemvrie 1915.

Ana Pipoș n. Jeremiás noră. Victor Pipoș, Zinca Pipoș, Viorica Pipoș, Anghela Pipoș, Veturica Pipoș, Viorel Pipoș, nepoți.

LA „LIBRĂRIA CONCORDIA”

ARAD, STRADA DEĂK FERENC NUMĂRUL 20

SE AFLĂ DE VÂNZARE CĂRȚI DE RUGĂCIUNI, BISERICESTI, LITERARE, POPULARE ETC.

Dor și jale, Cântece din războiu (914—1915). Cu o prefață de Dr. I. Urban Iarnik
Cântece din războiu, I Vitejești. Adunate de Dr. D. Cioloca —40
A. Vlahuță, »Dreptate«. Nuvele
Munții noștri, »Țara țopilor«. Despre trecutul munților apuseni ai Transilvaniei. Date adunate din autori, manuscrise și tradiții de Rubin Pațiu sen. Augusta Rubenescu, »Pentru copii cei buni«. Povestii. Legată frumos 1.60
C. Collodi, »Pășunile lui Tândărică« (Povestea unei păpușe de lemn) cu 56 ilustrațiuni 1.50
Al. Ciura, »In războiu« 1.—
Henrik Sienkiewicz, »Prinsoarea«. (Judecata lui Jupiter) —20
Ioan Agârbiceanu, »Arhangheli«. Roman din viața românilor ardeleni 3.—
Ioan Agârbiceanu, »Schite și povestiri« 2.—
Ion Dragoslav, »Volintirii« 1.80
Delavrancea, »Viforul«. Dramă în 4 acte
D. D. Pătrășcanu, »Timotheiu Mucenicul«
I. Irimescu — *Cândești*, »Pe drumurile cadrilaterului«. Impresii și note 1.50
Haralamb G. Lecca, »Dincolo«. Din Dunăre 'n Balcani 1.—
Goethe, »Faust«. Tragedie. Traducere în versuri de Ion Gorun 1.—
Björnsterne Björnson, »Mary«. Roman tradus de Horea Petra Petrescu 1.—
G. Rotică, »Poezii« 2.—
Ioan Adam, »Pe lângă vatră«. Pilde și glume țărănești 1.50
V. Alexandri, »Poezii populare ale românilor« 1.50
Ion Bârseanu, »Dor pustiu« 1.50
Guy de Maupassant, »Povestiri alese«. Trad. de M. Sadoveanu 2.—
Ion Ciocârlan, »Traiul nostru« 1.50
S. Mehedinți, »Către noua generație« 1.50
M. Sadoveanu, »Floare ofilită«. Roman 2.—
 »Povestiri de seară« 2.—
C. Sandu-Aldea, »Ape mari« 2.—
Vasilie Pop, »Iubirea e biruitoare« 2.—
I. Slavici, »Mara« Roman 2.—
Alexandru T. Stamatiad, »Din trâmbițe de aur«. Poeme 2.—
N. N. Beldiceanu, »Chilia dragostii« 1.50
Ioan Adam, »Vorbe de clacă« 1.25
Cum să trăim? »Sfaturi medicale« de Doctorul F. Grünfeld —50
M. Maeterlinck, »Ciclul morții« Trad. de A. T. Stamatiad 1.25
N. Iorga, »Oameni cari au fost«. Amintiri și comemorări 3.—
N. Bălcescu, »Istoria românilor sub Mihai-Vodă Viteazul« 2.—
I. A. Basarabescu, »Vulturii«. Schițe și nuvele 1.50
N. Iorga, »Istoria armatei românești Vol I.«
Ludovic Dauș, »Străbunii« Roman 2.50
Ioan Ciocârlan, »Inimă de Mamă«. Schițe și nuvele 2.—
Björnsterne Björnson, »Synnöve Solbakken«. Trad. de N. Ciotori 1.50
D. N. Ciotori, »Calea Robilor« Povestii 1.50
Octav Minar, »Eminescu în fața justiției«
Natalia Negru, »Mărturisiri«. Nuvele 2.—
 »Fabiola sau biserica din catacombe« 2.50
Constantin I. A. Nottara, »De dincolo de moarte« 3.—
R. Rosetti, »Păcatele Sulgerului« 2.—
Th. D. Speranția, »Alte anecdote populare«
M. Lungianu, »Zile senine«. Icoane dela țară 1.50
O. Goga, »Din umbra zidurilor«. Poezii
Nicolae Filimon, »Ciocoi vechi și noi, sau ce naște din pisică șoareci mânăncă« 1.50
I. L. Caragiale, »Teatru«. Opere complete 2.—

I. L. Caragiale, »Momente, schițe, amintiri«. Opere complete 2.—
Ioan Adam, »Năzuinți« 1.50
N. Petra Petrescu, »Ilie Marin«. Istorioară pentru tinerime 1.50
Păscălie sau carte de zodii, așezată pe 7 planete. Ediția a patra corectată și înăvuită cu privire la mai multe cerințe. Legată, cu peste 360 pagini 2.—
A de Herz, »Bunicul«. Comedie în 3 acte
Em. Gârleanu, »Cea d'ntâi durere«. Nuvele și schițe. Ediția a II-a întregită 1.80
Delavrancea, »Luceafărul«. Dramă în 5 acte 2.50
Delavrancea, »Liniște. Trubadurul. Stăpâna odată« 2.50
Delavrancea, »Irinel«. Comedie în 3 acte
P. Locusteanu, »Suntem nebuni«. Schițe umoristice 1.50
Victor Eftimiu, »Achim«. Tragi-comedie în 3 acte 1.25
Ioan Al. de Lemenyi, »Poezii« 1.50
Dr. Ioan Lupaș, »Viața unei mame credincioase« —30
Dr. Ioan Lupaș, »Spice din istoria noastră bisericească« —30
Zotti Hodoș, »Masa ieftină«. Gătirea mâncărilor de dulce și de post. Rețete de bucate simple și bune 1.20
St. O. Iosif, »Poezii« 2.50
Conan Doyle, »Duett«. Roman. Tradus de V. Onișor 1.60
Pompiliu Eliade, »Cu privire la Maurice Maeterlinck« 1.—
L. Rebreanu, »Frământări« 1.50
Dr. Valeriu Sent, »Critica unei lecții«. Indrumări practice —60
Anecdote populare, de Fabiu Sanjoanu —32
Robinson Crusoe, sau aventurile minunate ale unui naufragiat eu 6 chipuri —70
Țiganiada sau Alexandria țigănească —80
Alexandria. Viața, faptele și întâmplările lui Alexandru-cel-Mare Macedonean —60
 Din publicațiunile soc. »STEAUA« à 20 fil. nrul. Nrul.
 2 *P. Dulfu*, »Foloasele învățaturii«.
 4 *Ioan Hașeganu*, »Grădina de legume«.
 5 *Dr. I. Felix*, »Medicul poporului«.
 19 *George Coșbuc*, »Superstițiunile păgubitoare ale poporului nostru«.
 20 *Viața și faptele lui Antim Ivireanu*, metropolitul Ungrovlahiei.
 22 *Em. Gârleanu*, »Amintiri și schițe«.
 24 *Din legendele neamului Hohenzollern*, prelucrare de St. O. Iosif.
 25 *Flori și povești* de Ioan Dragoslav.
 26 *Din Bucovina de altă dată*, de Ioan Grămadă.
 27 *Români de peste Carpați* de I. Slavici
 29 *Povestea cerului* de Victor Anestin
 30 *Povestiri* de I. Agârbiceanu
 32 *Ostașii noștri*.
 34 *Istoria literaturii române moderne* de prof. Dr. N. I. Apostolescu
 35 *Boalele ochilor și îngrijirea lor* de prof. Dr. G. Stănculeanu.
 30 *Snoave* de P. Gârboviceanu și G. I. Chelaru.
 37 *Viața și faptele lui Andrei Șaguna* de Dr. I. Lupaș.
Povești ardelenesti. Culese din gura poporului de Ioan Pop Reteganul 5 vol. 2.50
Povești populare din Bănat. Culese din gura poporului de G. Cătană Partea I, și II. 1.10
Calea pocăinței —40
Traista cu povești istorice —50
Balade populare. Culese din gura poporului bănățean —60
Inimioara, adevărat floarea poeziei naționale din cei mai buni sciitori români —60

Cântece religioase, populare și un bun sfat —50
Mintea și norocul, precum și alte 12 povești populare —40
Florea Codreanului, Poveste precum și anecdote, poezii populare și povești —24
Poezii și cântece populare, din Bănat —50
164 strigături și uituri, culese din ținutul Zarandului —24
Cea mai nouă carte de visuri —40
Istoria lui Arghir și Elena —30
Dr. I. Iarnik Urban și A. Bârseanu. Doine și strigături din Ardeal. Cu peste 400 pagini 1.30
Păscălie populară —12
Culegere din cele mai frumoase povești de Ioan Bota —60
Coriolan Brediceanu, »Peatra credinței«. Istorioară din viața poporului —50
Coriolan Brediceanu, »Fira«. Nuvelă din popor —24
Roata norocului, sau aflarea dorinței noastre —80
Insula morților —50
Andrei cel răsfățat —30
Făt frumos din lacrimă. Poveste de Eminescu —20
Năzdrevenile lui Toporaște —30
Popa care știe carte și Ion Isteful. Povestii populare —24
Culegere de diferite cântece —70
Biblia cea Mare. Sfânta scriptură a vechiului și noului testament. Legată. Cu peste 1000 pagini 2.—
 Tot acesta format mare, cu litere mari, legată 6.—
Simbolul credinței, din cuvintele și înțelesul Sfintei Scripturi de Gh. Joandrea (Aprob. de Ven. Cons. Diecezan) 2.50
Noul așezământ, (noul testament) Legată 1.20
Noul așezământ și psalmii. Legată 1.40
Apa tinerețelor și alte povești populare —40
Cele 4 Evanghelii Legată —70
Mântuirea sufletului. Carte de rugăciuni. Legată —80
Cartea psalmilor tradusă după textul original —10
Sfânta Evanghelle a Dlui și Mântuitorul nostru Isus Christos scrisă de Sfântul Ioan —10
Sfânta Evanghelle a Dlui în Mântuitorul nostru Isus Christos scrisă de Sfântul Mateiu —10
Sfânta Evanghelle a Dlui în Mântuitorul nostru Isus Christos scrisă de Sfântul Luca —10
Carte de rugăciuni pentru folosul și mângăierea fiecărui creștin întocmită de Ierodichonul Damaschin din Sfânta Mănăstire Sinala. Legată Cor. 2.50 în piele 5.—
Carte de rugăciuni pentru tinerimea evlavioasă de un prieten al copiilor. Cu mai multe icoane. Legată —44
Cuvinte folositoare și de suflet mântuitoare. Culese din santele scripturi de Sm. Monahul Isaia. Legată —60
Rugăciuni pentru soldați. Legată —24
Culegere de cântări bisericești. Legată —30
Viața prea cuvioasei maicei noastre Mariei Egiptence. Legată —32
Cele cinsprezece suferințe ascunse ale lui Isus Christos —30
Din minunile Maicei Domnului. Legată —40
Mântuirea sufletului de vămile văzduhului. Rugăciuni —16
Zidirea lumii. Cele 12 Vineri —16
Taina celor 12 Vineri mari și rugăciune pentru vremuri grele. Legată —20
Povățuitor la împărăția cerurilor —60
 Pentru porto să se adauge de fiecare carte

Pentru porto să se adauge de fiecare carte 10—20—30 fil. (până la 1 kg., sub bandă) însă pentru primirea cărților trimise sub bandă librăria nu ia asupra sa răspunderea, numai dacă se adaugă încă 25 fil. pentru recomandare.

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

”CONCORDIA”

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1/a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă. :**

**Prețuri :
moderate :**